

Historia Diecezji Opolskiej

Zarys dziejów Kościoła na Śląsku Opolskim po II wojnie światowej

Dzieje samodzielnej Diecezji Opolskiej datują się od roku 1972. Zaś etapem przygotowawczym do tego wydarzenia było powołanie na naszym terenie, tuż po zakończeniu II wojny światowej, Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego (od 1945 r.). Po wojnie, wraz z ustanowieniem nowego porządku politycznego, państwowego i społecznego, do pracy przystąpił także Kościół. Dla naszej opolskiej rzeczywistości przełomowa była decyzja kardynała Augusta Hlonda z 15 sierpnia 1945 r. o ustanowieniu odrębnej Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego ze stolicą w Opolu i wyznaczenie pierwszego administratora w osobie ks. Bolesława Kominka. Przed nową administracją i jej zarządcą stanęły trudne problemy. Wysiedlenie ludności niemieckiej i chęć zapewnienia nowoprzybytej ludności ze Wschodu i z Polski centralnej oczekiwanych warunków życia, także opieki duszpasterskiej, było dla nowego administratora zadaniem podstawowym. Wiązało się ono z zamysłem budowania jedności pomiędzy ludnością napływową z ludnością miejscową. Ks. Kominek podkreślał konieczność realizowania tego zadania w listach pasterskich, komunikatach, kazaniach, konferencjach i na licznych spotkaniach z księżmi i wiernymi. Były jednak też inne problemy. Otóż powojenny ateistyczny rząd polski nie uznał mianowanych administratorów, choć przyrzekł, że nie będzie przeszkadzał w realizowaniu ich zadań. Dlatego ks. Bolesław Kominek mógł przystąpić do tworzenia struktur normalnej diecezji. Najpierw powołał Radę Diecezjalną jako organ pomocniczy, następnie Kurię, w 1946 r. uruchomił Wydawnictwo św. Krzyża, zaś w 1949 r. doprowadził do otwarcia Wyższego Seminarium Duchownego. W ciągu pięciu powojennych lat z ruin odbudowano prawie 150 świątyń, które na początku 1945 r. (gdy przechodził front wojenny) legły w gruzach lub zostały poważnie uszkodzone. Wielkim polem dla działalności Kościoła była panująca wówczas bieda i niedostatki, w co włączyła się kościelna organizacja „Caritas” przez wszechstronne formy pomocy materialnej dla ludności.

Powstanie Diecezji Opolskiej

W kolejnych latach, w miarę pogarszania się relacji Państwo–Kościół, władze państwowe doprowadziły w 1951 r. do usunięcia siłą wszystkich kościelnych administratorów na tzw. Ziemiach Odzyskanych, zaś na ich miejsce wybrano tzw. wikariuszów kapitulnych, co nie było zgodne z kanonami Kościoła katolickiego. W obawie jednak przed możliwą schizmą (podziałem wewnątrz Kościoła), prymas Stefan Wyszyński udzielił im uprawnień swoich wikariuszy generalnych. W Opolu w ten sposób objął rządy kościelne ks. Emil Kobierzycki. Lata 1951-1956 należały do najtrudniejszych dla Kościoła, nie tylko na Śląsku Opolskim, ale i w całym kraju. Ingerencja państwa we wszystkie dziedziny życia, inwigilacja duchowieństwa, deportacja 20 kapłanów-autochtonów z ich parafii do diecezji w Polsce centralnej, likwidacja ponad 150 domów zakonnych żeńskich i wysiedlenie blisko 700 siostr do obozów pracy w Wielkopolsce i na Pomorzu albo do domów prowincjalnych, zamknięcie Wydawnictwa i drukarni – to trudny egzamin dla Kościoła. Zdołano jednak uratować podstawowe instytucje diecezjalne, a nawet w 1951 r. powołany został własny Sąd Duchowny, dzięki czemu, po zmianach znanych jako Październik 1956, zarząd kościelny Śląska Opolskiego mógł objąć biskup Franciszek Jop. Został już co prawda mianowany na swój urząd przez papieża Piusa XII w kwietniu 1951 r., ale ówczesne władze państwowe nie dopuściły go do Opola. Ingres do prokatedry opolskiej odbył się dopiero 16 grudnia 1956 r. W okresie blisko 20 lat posługi bpa Jopa wydarzyły się najistotniejsze dla Kościoła pozytywne zmiany, których uwieńczeniem była bulla Pawła VI „Episcoporum Poloniae coetus” z 28 czerwca 1972 r. ustanawiająca Diecezję Opolską i włączająca ją do metropolii wrocławskiej.

Biskupi Diecezji Opolskiej

W okresie posługi biskupa Franciszka Jopa (żył w latach 1897-1976) rozwinęły się wszystkie placówki diecezjalne, rozwinął się kontakt biskupa z kapłanami i wiernymi, zostało wskrzeszonych wiele wspaniałych tradycji. Na ten okres przypadło dalsze akcentowanie roli sanktuarium na Górze Św. Anny, rozwinął się kult naszych rodzimych świętych i błogosławionych: Jacka, Czesława, Bronisławy – pochodzących z Kamienia Śląskiego oraz Eufemii-Ofki z Raciborza.

Na czasy biskupa Jopa przypadły też znaczące wydarzenia w Kościele Powszechnym i Polskim, w których Kościół Opolski żywo uczestniczył:

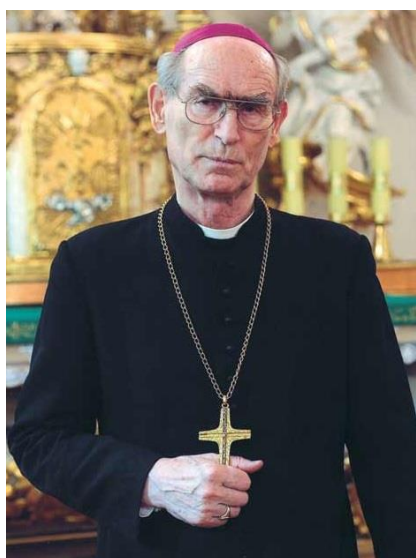

Źródło: <https://doxa.fm/audycja/odcinek-iii-26-09-2019-bp-franciszek-jop/>

- zainicjowana przez Prymasa Stefana Wyszyńskiego Wielka Nowenna (1957-1965),
- I Nawiedzenie Diecezji przez Kopię Obrazu Jasnogórskiego (1964-1966),
- Obchody Millenium chrztu Polski (1966),
- Sobór Watykański II (1962-1965), w którym brali udział biskupi opolscy, a bp Jop należał do komisji liturgicznej.

Po zakończeniu soboru bp Jop był przewodniczącym Komisji Liturgicznej Episkopatu w niełatwym okresie opracowywania i wdrażania zasad posoborowej reformy liturgicznej w Polsce. W diecezji natomiast reaktywował Wydawnictwo św. Krzyża. Jego staraniem wybudowano 16 nowych kościołów, a 5 rozpoczęto. W 1976 r. po długiej chorobie biskup Franciszek Jop zmarł. Mszy pogrzebowej w Katedrze Opolskiej w dniu 29 września 1976 r. przewodniczył kard. Karol Wojtyła. On też w wygłoszonym kazaniu pogrzebowym nazwał zmarłego „biskupem opatrnościowym”. Trumna z jego zwłokami została złożona w podziemiach nawy bocznej katedry, pod ołtarzem Matki Boskiej Opolskiej. Wdzięcznie o biskupie Jopie mówił Karol Wojtyła już jako papież Jan Paweł II podczas swej pielgrzymki do Ojczyzny w 1999 r. w Sandomierzu, wspominając, że wiele mu zawdzięcza oraz że bp Jop był jego konsekratorem na biskupa w Krakowie.

Drugim Biskupem Opolskim mianowany został przez papieża Pawła VI ks. Alfons Nossol, kapłan diecezji opolskiej, długoletni profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Wyższego Seminarium Duchownego Śląska Opolskiego w Nysie-Opolu. Święcenia biskupie otrzymał 17 sierpnia 1977 r. i odbył ingres do katedry Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu.

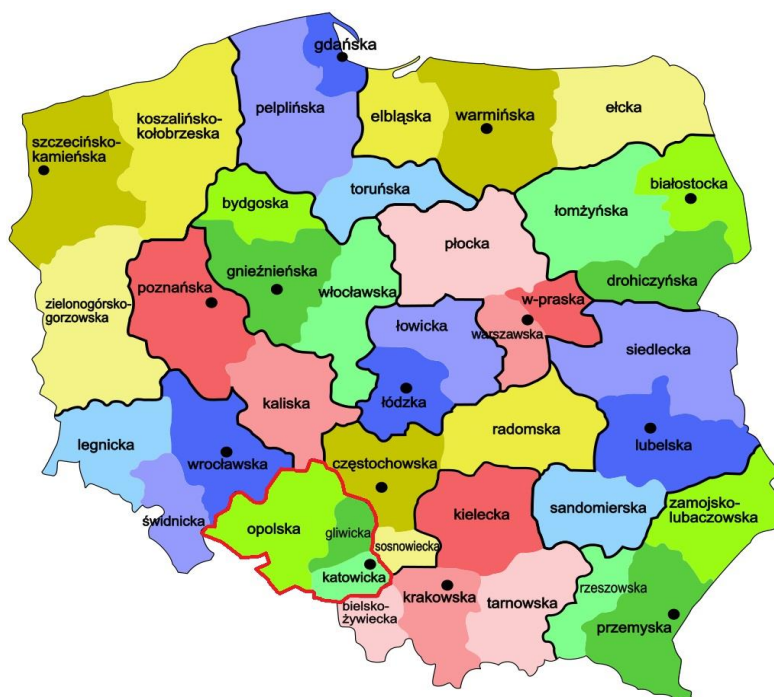

Abp Alfons Nossol. Fot. Diecezja opolska.

Czasy rządów biskupa Nossola wyznaczały kolejne wyzwania dla Kościoła: wybór kard. Karola Wojtyły na papieża, okres „Solidarności” i stanu wojennego, dochodzenie do pełnej podmiotowości społeczeństwa i Kościoła, aż do przełomu w 1989 r., kiedy to naród polski odzyskał całkowitą wolność. Nowy biskup powołał w diecezji Radę Kapłańską, Radę Duszpasterską, utworzył pięć nowych rejonów duszpasterskich z dziekanami rejonowymi na czele: w Opolu, Gliwicach, Raciborzu, Nysie i Kluczborku, utworzył ponad 60 nowych parafii. Na forum Konferencji Episkopatu był przewodniczącym Rady ds. Ekumenizmu. W 1981 r. otrzymał biskupa pomocniczego w osobie Jana Wiczorka, a po śmierci bpa Wyciska dwóch nowych biskupów: Jana Bagińskiego i Gerarda Kusza, konsekrowanych w 1985 r. Szczególną troską bp Nossol otoczył Seminarium Duchowne, przenosząc je w całości do Nysy.

Dzięki jego zabiegom powstał Diecezjalny Dom Księży Emerytów w Opolu oraz ważne z punktu widzenia troski Kościoła o dziedzictwo kulturowe, Muzeum i Archiwum Diecezjalne. Dzięki sprowadzeniu nowoczesnej bazy poligraficznej ożywiła się także działalność Wydawnictwa św. Krzyża. Bp Nossol umożliwił także wyjazd na misje kilkunastu kapłanom i popierał dokształcanie księży, którzy w większości podejmowali specjalistyczne studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jedno z najważniejszych wydarzeń w jego pasterskiej postudze miało miejsce 21 czerwca 1983 r., kiedy to wraz z całym Kościołem opolskim gościł na Górze Świętej Anny papieża Jana Pawła II.

W 1992 r. znaczące zmiany dla życia diecezji wprowadziła decyzja Jana Pawła II, a mianowicie papieską bullą „Totus Tuus Poloniae Populus” została utworzona nowa diecezja gliwicka, której przypadło z naszej diecezji 90 parafii z ok. 140 kapłanami opolskimi. Nowa diecezja gliwicka wraz z opolską włączone zostały do świeżo powołanej metropolii górnośląskiej z siedzibą w Katowicach. Dotychczasowi biskupi pomocniczy z Opolia mianowani zostali w Gliwicach: bp Jan Wieczorek ordynariuszem, a bp Gerard Kusz pomocniczym. W związku ze wspomnianymi zmianami w 1993 r. konsekrowany został dla Opolia nowy biskup pomocniczy Jan Kopiec.

Źródło:
https://www.wikiwand.com/pl/Podzia%C5%82_administracyjny_Ko%C5%9Bcio%C5%82a_katolickiego_w_Polsce

W 1990 r. reaktywowana została charytatywna organizacja „Caritas”, która do tej chwili tworzy na terenie diecezji znane powszechnie stacje socjalne wspierające najuboższych. Po roku 1977 wybudowano w diecezji 80 kościołów, powstało wiele obiektów kościelnych w postaci plebanii czy domów katechetycznych.

W 1994 r. powstał w Opolu – przy żywym osobistym zaangażowaniu biskupa Alfonsa Nossola – Uniwersytet Opolski z Wydziałem Teologicznym, w którego struktury weszło również Wyższe Seminarium Duchowne, które w 1997 r. przeniesione zostało z Nysy do Opolia. Odbudowany zamek w Kamieniu Śląskim, związany z miejscem narodzin św. Jacka, stał się Sanktuarium oraz siedzibą Ośrodka Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. W latach 1995-1997 Kościół opolski przeżywał II Nawiedzenie Kopii Obrazu Jasnogórskiego pod hasłem: „Czyńcie wszystko, cokolwiek Syn mój wam powie” (por. J 2,5). Zaś w sierpniu 1996 r. diecezję nawiedziła figura fatimska.

W uznaniu osiągnięć biskupa opolskiego Alfonsa Nossola, w 1999 r. papież Jan Paweł II wyniósł go do godności arcybiskupa. Bardzo ważnym wydarzeniem w dziejach młodej diecezji było także zwołanie Pierwszego Synodu Diecezji Opolskiej, który pracował w latach 2002-2005.

Arcybiskup Alfons Nossol przeszedł na emeryturę w sierpniu 2009 r., po 32 latach sprawowania pasterskiego urzędu. Symbolicznie, jakby na podsumowanie tego czasu posługiwania, odczytywać można podniosłą chwilę beatyfikacji współzałożycielki Zgromadzenia Szarych Sióstr św. Elżbiety, urodzonej w Nysie – Marii Luizy Merkert (1817- 1874). Uroczystość beatyfikacyjna odbyła się 30 września 2007 w Nysie – mieście, które było świadkiem świątobliwej służby Marii Merkert, nazywanej „śląską Samarytanką”, której całe życie bez reszty oddane było Bogu i bliźnim.

Trzeci biskup opolski Andrzej Czaja, którego ingres do Katedry Opolskiej odbył się 29 sierpnia 2009 r. pełni swą posługę w diecezji opartej na solidnych fundamentach, które umocniły się w poprzednich dekadach przez posługę jego dwóch poprzedników. Biskupami pomocniczymi w naszej diecezji są: bp Paweł Stobrawa (od 2003 r.) i bp Rudolf Pierskała (od 2014 r.).

Diecezja opolska liczy obecnie 399 parafii, które skupione są w 36 dekanatach. Posiada ok. 700 księży diecezjalnych, a także 15 zgromadzeń zakonnych męskich i 20 żeńskich. Patronami Diecezji Opolskiej są: św. Anna (Uroczystość - 26 lipca), bł. Czesław (Wspomnienie - 20 lipca), bł. Bronisława (Wspomnienie - 1 września), zaś patronami archidiecezji katowickiej są: Matka Boża Piekarska, św. Jacek Odrowąż, św. Barbara i św. Florian.

Bp Andrzej Czaja. Fot. Diecezja opolska.

Ponadto w diecezji są cztery sanktuaria: Sanktuarium Matki Boskiej Opolskiej w Katedrze Opolskiej, Sanktuarium św. Anny na Górze św. Anny, Sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim i Sanktuarium św. Rity w Głębinowie.

Materiały opracowano na podstawie:

<https://www.diecezja.opole.pl/index.php/diecezja/informacje>
<https://doxa.fm/audycja/odcinek-iii-26-09-2019-bp-franciszek-iop/>
<https://selzbietanki.com/na-oltarzach/maria-luiza/beatyfikacja/>
<https://www.diecezja.opole.pl/>